

Vježba 1.2. – Prava, odgovornosti i pravila u učionici

Obrazovni ciljevi	<p>Ova aktivnost uvodi pristup „korak po korak“ sa učenicima kako bi se uspostavila demokratski usaglašena pravila za njihovu razrednu grupu.</p> <p>Učenici stiču osjećaj da je njihov doprinos važan i da imaju priliku da utiču na sastavljanje pravila. Razvijaju osjećaj „vlasništva“ i doživljavaju aktivno sudjelovanje u stvaranju zajednice u razredu kao mikro društva.</p> <p>Učenici postaju svjesni povezanosti između prava, odgovornosti i pravila (što su zakoni u kontekstu razreda).</p>
Materijali	Veliki listovi papira koji su podijeljeni na tri djela.

Postupak

1. Koristeći „igru“ formiranja grupe (npr. dijeljenje sparenih kartica kako bi se formirale grupe žonglera, violinista itd.) razred se dijeli u tri, šest ili devet grupa u zavisnosti od veličine razreda. Ne bi trebalo biti više od 5 učenika u grupi. Svaka grupa je A, B ili C.
2. Svaka grupa imenuje predstavnika. Nastavnik traži kratku povratnu informaciju od grupa – kako su izabrali svog predstavnika?
3. Svaka grupa ima list papira podijeljen na tri dijela. Koristeći gornji dio papira, zapisuju ono za što vjeruju da su prava svake osobe (uključujući i nastavnika) u svom razredu. Trebalo bi da zabilježe svaki predlog i svaki predlog treba da bude numerisan.
4. Učenici daju povratne informacije, vođeni pritom sljedećim pitanjima. Koliko dobro ste po vašem mišljenju uradili zadatak? Šta ste svi radili što je bilo od pomoći? Šta je odmoglo?
5. Učenici prosljeđuju svoj rad sljedećoj grupi (A do B, B do C, C do A).
6. Svaka grupa razmatra listu prava koju je napravila prethodna grupa, vođeni sljedećim pitanjima. Koje odgovornosti imamo da bi poštovali ta prava? Šta treba da radimo? Kako trebada se ponašamo? Na primjer: „Svako ima pravo da bude saslušan.“- „Mi imamo odgovornost da slušamo.“
Koristeći iste brojeve koje su korišćeni u odjeljku prava, učenici zapisuju odgovarajuću odgovornost (ako se ijedne mogu sjetiti) na centralnu trećinu papira.²
7. Doprinos nastavnika: pravila za pravila.
  - Odlučite o nekoliko pravila koja će biti istaknuta na vidnom mjestu u razredu.
  - Treba da budu pozitivno formulisana - URADI nešto radije nego NEMOJ nešto uraditi.
  - Moraju biti konkretna i opisivati određeno ponašanje, na primjer pravo da te saslušaju; mi imamo *odgovornost* da slušamo; *pravilo* – čuti dok drugi govore.
8. Učenici još jedanput razmjenjuju listove papira. Grupe razmatraju sve informacije prethodne dvije grupe i dogovaraju se o maksimalno pet pravila. Ova pravila se zapisuju masnim slovima na posljednju trećinu listova papira. Ova lista pravila se ptom odvaja i okači na zid. Predstavnik svake grupe objašnjava pravila svoje grupe cijelom razredu.
Rasprava koju vodi nastavnik. Učenici identifikuju suvišna pravila i dogovaraju se koje će duplikate izbrisati. Neke grupe možda neće biti spremne da dozvole da se njihova pravila izbrišu,

² Učenicima ponekad može biti teško da pronađu odgovornost za svako pravo

dok će druge grupe biti spremne. Učenici bi trebalo da donesu odluku sa kojom bi se svi složili. Možda bi bilo bolje da ostave duplikate za kasnije razmatranje, nego da isključuju određenu grupu iz rada.

9. Glasanje za pravila. Svaki učenik dobija četiri žetona da glasa za pravila koja on smatra da bi trebalo da važe za njihov razred. Mogu glasati dodjeljivanjem žetona kako oni to žele, npr. mogu željeti da daju sve svoje glasove za jedno pravilo ili da ih jednako raspodijele. Četiri pravila sa najvećim brojem glasova postaju pravila tog razreda. Mogu se napisati, može ih potpisati svaki učenik a zatim se mogu istaknuti na vidnom mjestu u razredu.
10. Zajedničko promišljanje. Šta je pomoglo? Šta je odmoglo? Na koji način ste doprinijeli aktivnostima? Jeste li primijetili da su doprinosi nekog drugog u razredu bili korisni? Šta su oni uradili?

Ovo je prva prilika za razred da počne primjenjivati i jačati svoja pravila. Nastavnik može pohvaliti učenika zbog poštovanja pravila. Ako je ikako moguće, nastavnik bi trebalo da ignoriše one kojih ih ne poštuju, u suprotnom, omogućiće im da se nađu u središtu pažnje iz negativnih razloga.